

Kruszewski, Andrzej

Jednostki naukowo-badawcze i badawczo-rozwojowe na terenie województwa warszawskiego

Notatki Płockie 20/1-80, 27-28

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jednostki naukowo-badawcze i badawczo-rozwojowe na terenie województwa warszawskiego

Trzydziestoletni okres istnienia Polski Ludowej, a zwłaszcza ostatnie lata 1971—1974, przyniosły wielkie przeobrażenia w całej gospodarce, jak i w społeczeństwie. Powstała i skryształowała się wyraźnie teoria wzrostu gospodarki socjalistycznej, ujmująca we wszechstronny sposób zasadnicze elementy nowoczesnego rozwoju w warunkach nowego ustroju polityczno-społecznego. Doświadczenia wskazały na celowość kojarzenia zasady wysokiego tempa rozwoju z systematycznym pomnażaniem korzyści dla jednostki i społeczeństwa, jak też samej gospodarki narodowej. Wymaga to umiejętności wiązania dynamiki wzrostu gospodarczego z kolejnymi fazami rewolucji naukowo-technicznej. Umożliwia to osiągnięcie optymalnych rozwiązań drogą przyspieszenia procesów rozwoju nauki i techniki, koncentrowania prac badawczych i skracania ich cykli, a równocześnie pozwala na optymalne wykorzystanie postępu naukowego i techniczno-organizacyjnego i zapewnienie w praktyce wcześniej i na większą skalę, korzyści płynących z krajowych i międzynarodowych osiągnięć rewolucji naukowo-technicznej. Zachodzi więc konieczność rozwijania wielu prac naukowo-badawczych, umożliwiających dalsze doskonalenie i zwiększanie skuteczności nowoczesnej polityki i strategii rozwoju społeczno-gospodarczego.

Wielkie możliwości tkwiące w badaniach naukowo-technicznych mają jednak częstokroć tylko potencjalny charakter, który trudno jest jeszcze zamienić na konkretne efekty społeczno-gospodarcze. Zachodzi więc konieczność konkretyzacji metod transmisji i wdrażania, a więc przechodzenia od zakończenia badań naukowych do zastosowania i wykorzystania ich wyników w praktyce.

W tym też celu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Warszawie podjęło w dniu 6 lutego 1973 r. uchwałę nr 103/890/73 w sprawie wykorzystania nauki dla postępu społeczno-gospodarczego i kulturalnego województwa w okresach kolejnych planów 5-letnich do roku 1990.

W ramach realizacji postanowień uchwały, Wojewódzka Komisja Planowania i Pracownia Planu Regionalnego m. st. Warszawy i woj. warszawskiego opracowały na podstawie przeprowadzonej w roku 1973 ankietyzacji, wykaz jednostek naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych na terenie województwa warszawskiego, z podaniem profilu ich badań, oraz rejestr prac naukowo-badawczych związanych z terenem województwa, w rozbiciu na tematy zakończone, tematy w realizacji i planowane. Materiał ten posłużył do przeprowadzenia analizy stopnia zaspokojenia aktualnych i perspe-

ktywicznych potrzeb województwa w zakresie badań naukowych, oraz wysunięcia szeregu wniosków i propozycji w tym zakresie.

Baza naukowo-badawcza województwa warszawskiego jest dość bogata i różnorodna. Pracę naukowo-badawczą na terenie województwa prowadzą 122 jednostki naukowo-badawcze i badawczo-rozwojowe, z tego: 2 wyższe uczelnie, 1 towarzystwo naukowe (płockie) — reprezentujące czwarte ogniwa nauki polskiej tzw. społeczny ruch naukowy, 1 muzeum okręgowe, 8 instytutów naukowych, 19 oddziałów instytutów naukowych, 5 ośrodków badawczo-rozwojowych, 6 oddziałów ośrodków badawczo-rozwojowych, 4 centralne biura konstrukcyjne, 5 obserwatoriów, 34 ośrodki nauko-badawcze i doświadczalne, 37 stacji nauko-badawczych i doświadczalnych.

Ze 122 jednostek naukowo-badawczych prace dla przemysłu wykonują 42 placówki, dla rolnictwa 39, pozostałe 41 placówek prowadzi badania w zakresie kultury, szkolnictwa, meteorologii, lecznictwa i historii.

Pod względem terytorialnego rozmieszczenia placówek naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych na czoło zdecydowanie wysuwa się powiat Pruszków z 30 placówkami, następnie miejsca zajmują pow. Nowy Dwór — 13 jednostek, Piaseczno — 12, Otwock i Płock po 11 placówek, Grójec — 8, Grodzisk i Sochaczew po 7, Siedlce i Wołomin po 4, Mińsk, Mława i Ostrołęka po 3, Ciechanów, Garwolin, Ostrów, Płońsk, Pułtusk, Wyszaków po 1 placówce. Goścynin, Łosice, Maków, Przasnysz, Ryki, Sierpc, Sokołów, Węgrów i Żuromin nie mają żadnej placówki naukowo-badawczej. (W Sierpcu od 1969 r. działa Oddział Towarzystwa Naukowego Płockiego placówka o charakterze społecznym).

Zatrudnienie w placówkach naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych na terenie województwa warszawskiego wynosiło na koniec 1973 r. — 14.762 pracowników, w tym 1695 pracowników naukowych (profesorów, docentów, adiunktów, st. asystentów i asystentów). Zatrudnienie w rozbiciu na poszczególne gałęzie przedstawia się następująco: w placówkach przemysłowych — 11.537 pracowników, rolniczych — 1.831, budownictwa — 555, leśniczych — 250, ochrony zdrowia i kultury fizycznej — 52, transportu i łączności — 22, innych — 515 pracowników. W stosunku do roku 1972 zatrudnienie w tych placówkach wzrosło o 3,4%.

Nakłady inwestycyjne wyniosły w 1973 roku 501.426 tys. zł, co w stosunku do roku poprzedniego stanowi wzrost aż o 68%. Zapotrzebowanie inwestycyjne na lata 1976—1980 wynosi 2.188 mln. zł.

Wartość aparatury badawczej na koniec 1973 r. wynosiła sumę 425.136 tys. zł, zakup zaś jej w r. 1973 wyniósł poważną kwotę 163.978 tys. zł. Zgłoszone w ankietach potrzeby zakupu aparatury w latach 1976—1980 wynoszą 905 mln. zł.

Tytuły doktorskie w latach 1966—1973 uzyskało 436 pracowników naukowo-badawczych. W latach przyszej 5-latki przewiduje się uzyskanie 634 tytułów doktorskich.

Prace naukowo-badawcze prowadzone przez placówki województwa warszawskiego mają różnorodny charakter i uwzględniają w dużej mierze potrzeby naszego województwa.

Nawet tak specjalistyczny zakład naukowy jakim jest Instytut Badań Jądrowych w Świerku pomaga w rozwiązywaniu problemów produkcyjnych w zakładach przemysłowych, opracowując m. in. dla MZRiP w Płocku metody zastosowania znaczników izotopowych dla celów technologii przemysłowej, czy też radiacyjną technologię i sterylizację artykułów medycznych dla Fabryki Narzędzi Chirurgicznych i Dentystycznych w Milanówku oraz Zakładów Przemysłu Farmaceutycznego „Polfa” w Tarchominie.

Jak już była mowa opracowany został rejestr prac naukowo-badawczych związanych z potrzebami województwa. Przykładowo wymienię tu kilka tematów i tak:

Instytut Ekologii PAN w Dziekanowie Leśnym przeprowadzał badania nad produktywnością upraw łąkowych na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych w Falentach opracował m. in. uproszczone sposoby drenowania na terenie województwa warszawskiego i prowadził badania intensywności produkcji na użytkach zielonych województwa warszawskiego w aspekcie prawidłowego zagospodarowania, intensywnego nawożenia i właściwego użytkowania.

Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w Poświętnem prowadzi badania nad bobrem odmian zbóż, ziemniaków, roślin pastewnych, poziomu nawożenia, agrotechniki i ochrony roślin dla różnych rejonów województwa warszawskiego, intensyfikacji i specjalizacji produkcji zwierzęcej, organizując na terenie województwa gospodarstwa wzorcowe z wprowadzeniem mechanizacji prac.

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Siedlcach przeprowadziła m. in. badania odnośnie społecznych funkcji systemu oświatowego w Płockim Okręgu Przemysłowym, realizacji nowego programu matematycznego w szkołach siedleckich, zmian środowiska biologicznego, wywołanych narastającym uprzemysłowieniem Podlasia i opracowała dzieje oświaty Ziemi Siedleckiej.

Towarzystwo Naukowe Płockie opracowało i wydało m. in.: Dzieje Płocka, antologię poezji mazowieckiej, od 18 lat wydaje kwartalnik „Notatki Płockie”, przeprowadziło badania nad przyczynami fluktuacji kadr w MZRiP w Płocku oraz opracowało statystykę miasta. We współpracy z Uniwersytetem Warszawskim

prowadzi seminarium doktoranckie. Posiada największą w województwie warszawskim bibliotekę (im. Zielińskich).

Przeprowadzona analiza stopnia zaspokojenia aktualnych i perspektywicznych potrzeb województwa w zakresie badań naukowych przyniosła wysunięcie szeregu wniosków i propozycji opracowania m. in. następujących tematów:

- najekonomiczniejszy sposób zagospodarowania dużych kompleksów użytków zielonych w gospodarstwach indywidualnych odległych od zabudowań na przykładzie powiatu Ostrołęka,
- metody odchowu i żywienia cieląt pochodzących z zakupu w pierwszych dwóch tygodniach w celu przewyciężenia czynników stressowych,
- koszty reformy szkolnej w województwie warszawskim,
- problem dojazdów i dowożenia dzieci do szkół z uwzględnieniem zabezpieczenia ich opieki,
- system kształcenia ustawicznego w nowej strukturze szkolnictwa,
- problemy kształcenia i dokształcania nauczycieli w świetle potrzeb zreformowanej szkoły,
- przemiany kulturalne w województwie warszawskim w latach 1944—1974,
- uczestnictwo w kulturze wielkoprzemysłowej klasy robotniczej (np. Ursus), inteligencji w ośrodkach powiatowych, społeczności wiejskiej,
- kierowanie placówkami kulturalnymi,
- stan kadry kulturalnej w województwie warszawskim i polityka kadrowa w kulturze,
- Powiatowy i Gminny Ośrodek Kultury,
- warunki socjalno-bytowe członków związków twórczych na terenie województwa warszawskiego,
- warunki socjalno-bytowe twórców ludowych,
- miejsce ruchu regionalnego w życiu kulturalnym województwa.

Zgłoszone wnioski i propozycje po uzyskaniu pozytywnej opinii RNET zostaną przekazane do odpowiednich placówek naukowo-badawczych celem uwzględnienia w planach pracy.

Przeprowadzana jest również analiza wykorzystywania środków na inwestycje naukowe i modernizację bazy naukowo-badawczej, co pozwoli na opracowanie na lata 1976—1980 wniosków, uwzględniających właściwą hierarchię potrzeb i umożliwiających usprawnienie realizowanych inwestycji.

Jesteśmy przekonani, że prawidłowa, pełna i terminowa realizacja uchwały 103 przyniesie wysoce pozytywne efekty i przyczyni się do prawidłowego rozwoju zaplecza naukowo-technicznego, pozwalającego na właściwe wykorzystanie osiągnięć nauki dla postępu społeczno-gospodarczego i kulturalnego naszego województwa.